

“Em sembla més fàcil que Espanya accepti la independència que no el concert”

Josep Ramoneda i Molins (Cervera, Segarra, 1949), periodista, filòsof i escriptor, director del CCCB, analitza el moment actual i les perspectives polítiques de Catalunya.

Més enllà de qui governa, què hi ha en joc, en aquesta etapa, en la política catalana?

—Som en un moment polític interessant. Hi ha hagut una sentència del Tribunal Constitucional que ha tancat un doble període. D'una banda, el del procés estatutari i, d'una altra, el dels trenta anys de democràcia a Catalunya sobre la base del pacte constitucional. Aquesta sentència, que no és només ella mateixa que determina això, adquireix un valor simbòlic i arriba a molt poc temps d'unes eleccions.

En principi, això és una cosa positiva, perquè permet de resoldre una crisi a través del vot ciutadà, que és com es fan les coses. Per tant, cal ser molt exigent a l'hora de demanar concreció en les propostes dels partits per a l'etapa que s'obre ara. Seria força irresponsable de quedar-se només en un seguit d'enunciats. Per exemple, el PSC proposa el federalisme. Però si en trenta anys no ha estat possible, què ens proposen ara perquè ho sigui? O el referèndum per al concert econòmic que proposa CiU... A veure, així en pla, em sembla més fàcil que Espanya accepti la independència que no pas el concert. Perquè si Catalunya té el concert, l'economia espanyola s'ensorra. La independència és una altra cosa. Des d'un punt de vista de racionalitat econòmica, és més assumible la independència, en la qual cadascú s'espavila pel seu compte. Però finalment, en el marc actual europeu i espanyol, algú ens haurà d'explicar quins són els passos que facin possible la independència



sense una conflictivitat i unes tensions que ho posin tot panxa enlaire. És pensable que Europa ens accepti com a estat independent?

Per tant, hi ha moltes preguntes que cal respondre. No ens podem, doncs, quedar només en enunciats com *federalisme*, *concert* o *independència*. Cal explicar com.

—Com valoreu aquest darrer període de set anys de govern tripartit?

—Ara, la paradoxa dels darrers set anys de govern és que probablement s'ha avançat més en construcció nacional que en els 23 anteriors. Convergència, per dir-ho d'alguna manera, va compondre el lloc. Però ara, en aquest moment, em trobo coses que

no m'havia trobat mai. Per exemple, en reunions amb sectors empresarials —i sovint de parla castellana—, potser et mantenen mitja hora de conversa sobre la independència, de com seria, de si seria possible... Fa cinc anys o set no hi haurien perdut ni cinc segons! Això passa ara. El tripartit ha aconseguit coses importants, des d'aquest punt de vista. Una, l'acompliment de la nació catalana, amb un president nascut fora de Catalunya, amb un partit com el PSC, que ha assumit el programa bàsic.

—Des del punt de vista nacional, aquest seria un dels elements principals d'aquesta etapa?

—Per a mi, sí. És evident que qualsevol procés nacional de Catalunya passarà assumint els sectors socials que representa el PSC. Si no, no passarà. Com també ha d'assumir els de CiU. Per primera vegada hi ha una cohesió nacional a Catalunya.

Un altre fet curiós és que Esquerra Republicana és la triomfadora estratègica, perquè ha pogut posar el tema de la independència sobre la taula, treure'l de la marginalitat, però, malgrat això, és probable que rebi un cost electoral gran.

—I a què ho atribuïu, a errors propis?

—També, però no únicament. Quan una cosa es fa transversal en perds el monopoli. Abans, l'independentisme era marginal, es quedava a casa o votava Esquerra. I ja està, era el partit de la independència. Ara no, hi ha independentistes a tots els electorats.

L'altre dia un sociòleg de Madrid, que estudia a fons les enquestes del CIS, em comentava que hi ha entre un 7% i un 8% de votants del PP d'aquí que diu que votarien sí en un referèndum de l'autodeterminació. I és lògic, tots els països tenen la seva dreta, i les diverses opcions.

Per tant, en el moment que es fa transversal, perd el que en tenia el



RAFA GIL

“La paradoxa dels darrers set anys de govern és que probablement s’ha avançat més en construcció nacional que en els 23 anteriors”

monopoli. Perquè sí que ha crescut, però s’ha estès també. Ara, també és evident que no hi ha una única causa i també hi tenen a veure motius com els enfrontaments interns, etc.

Un altre element que em sembla molt interessant d’aquest període, i lamento que no hagi funcionat millor, és que Catalunya s’anava normalitzant a partir de l’oposició dreta-esquerra. I això em sembla molt integrador i interessant. Com era molt positiu que es clarifiqués ideològicament Esquerra Republicana, i que el sector conservador del partit en sortís. Per a mi era un element clarificador i Esquerra s’ha normalitzat com a partit d’esquerres. Però, certament, és

lamentable que, malgrat això que dic, el procés s’ha fet prou malament.

I, pel camí, el qui ha deixat més pèl a la gatera –bé, ja ho veurem a les eleccions– és el PSC, perquè ha estat incapaç de dibuixar un relat nou propi. S’ha limitat, especialment en el període de Montilla, a la gestió.

Potser és veritat –caldría mirar-ho– que el tripartit ha fet més obra de govern que en alguns altres períodes d’autogovern a Catalunya. Ara bé, ho ha fet sense cap discurs: una inauguració rere l’altra. Mentrestant, picabaralles entre ells. Però ningú no sap quina és la posició del PSC en l’esquema polític actual.

—Com interpreteu aquestes veus del PSC que demanen una redimensió dels socialistes catalans respecte al PSOE?

—Sí, hi ha un cert sector de gent, que té visibilitat pública, però poc poder dins del partit. Entre més coses perquè –dit afectuosament– són massa exquisits per a arremangar-se. Mentrestant, els altres han fet partit i el controlen de dalt a baix. Aquest sector creu que el partit no ha sabut trobar el seu discurs i s’ha anat desdibuixant. El PSC era una opció no-nacionalista, amb capacitat de governar i d’esquerres. En aquests set anys ha deixat de ser no-nacionalista, però sense arribar a ser nacionalista, i no se sap ben bé si és d’esquerres o què. El problema del PSC és que no té dibuix. I penso que, en bona mesura, els moviments que fan aquests sectors són pensant en l’endemà, que és probable que hi hagi una crisi de certa envergadura. I hi ha un perill, que pot ser gran, que el PSOE tingui la temptació d’apoderar-se del partit.



—I és factible que la crisi pugui ser tan greu per a fer possible que el PSOE aconseguixi això?

—Si això passa, serà perquè els ha anat molt malament. I voldrà dir que el president Montilla difícilment continuarà al capdavant del partit. I el president Montilla és molt important per a aturar aquestes envestides. Però, és clar, a Madrid hi pot haver la temptació de voler posar fi als problemes d'allò que consideren amenaces de fer grup propi, de protestes i queixes, etc. Hi ha un sector del PSC que això ho tem. I si passés, aquesta vegada hi podria haver un trencament. Però bé, això és política-ficció, de moment, i depèn, de vegades, d'uns punts amunt o avall en els resultats electorals de tots plegats.

—Pel que fa al primer partit del Parlament, CiU, per contra, les enquestes sembla que li somriuen.

—Convergència ha passat la prova d'aquests anys de travessa al desert molt sòlidament. I això s'ha de valorar. Que un partit nascut al voltant d'una

persona i fet, principalment, per governar, després de 23 anys perdi el govern i no pateixi cap sotrac intern important és molt rellevant. Ha demostrat una solidesa considerable, i això li dona una força especial en aquest moment.

—Ha canviat la CiU que va perdre el govern, de l'actual? S'ha “radicalitzat”, com diu el PSC?

—Hi ha una diferència important: no hi ha el president Pujol. Convergència, quan hi havia el president Pujol, era ell i s'ha acabat. Ell decidia. Quan una generació li feia nosa, se la podia tota i en feia pujar una de nova. Per això Mas té tant d'interès —i el llibre de la Rahola sembla fet expressament per a això— a matar el pare, a dir que no és Pujol. I és evident que no ho és.

En segon lloc, si mirem el procés que la sentència del TC tanca, és evident que aquest país ha canviat moltíssim. Com dèiem abans, la independència, que tothom la considerava una fantasia, ara és sobre la taula amb la mateixa normalitat que el federalisme o el sobiranisme. I hi ha una sensació estesa que això de l'estat de les autonomies no funciona. Això passa perquè han transcorregut trenta anys, que ho han anat posant de manifest. I durant aquests anys hi ha hagut un canvi generacional. Les generacions actuals no tenen les pors que teníem nosaltres. Per començar, per exemple, a les escoles han après amb naturalitat que hi ha una nació que es diu Catalunya. Per tant, amb la naturalitat més absoluta, perquè és l'àmbit natural que han après, i sense la memòria de la por que els pugui fer contenir, la visió canvia molt.

Hi ha hagut molts canvis, i naturalment, també els partits han canviat. I en el cas de Convergència, el nucli que dirigeix el partit té la independència en la seva formació. I això és molt diferent de Pujol. Pujol sempre ha pensat que la independència és impossible. Ara, aquestes noves generacions, la veuen com un objectiu assolible. Ara, a Convergència hi ha de tot, i per això Mas ha de fer aquests equilibris.

Una de les coses interessants si Convergència torna al poder és veure si tenen un nou projecte o tornen a la Convergència dels anys 80. A Madrid es deixen perquè CiU recuperi el po-

der, perquè pensen en la Convergència dels anys 80, la del Pujol. Per tant, estan convençuts que el *nou Pujol* tindrà l'espai català controlat, fent d'estadista de dia i de nacionalista de nit, i que tot tornarà a rutllar com sempre. PP i PSOE ho volen. I, en el cas del PSOE, si es produeix la sociovergència, que és tenir-ho tot controlat, encara més. Així és com ho veuen a Madrid.

Veurem si hi ha una nova Convergència, si arriba a governar, si respon a allò que esperen a Madrid o si hi ha realment un projecte nou. Serà una de les coses interessants de veure.

—En aquesta etapa, en alguna ocasió també us heu mostrat crític amb la manera com s'han fet les coses des d'aquí.

—Hi ha una part important, en tot aquest procés d'autocrítica necessària. En aquest país sempre estem a punt de lamentar, de criticar, de reivindicar, però al primer obstacle tothom calla. I això és una constant.

I sobre el procés estatutari també cal fer autocrítica. De primer neix com una reivindicació per a donar cohesió al tripartit. Després arriba Zapatero per sorpresa i es troba que allò que havia de servir de bandera contra el PP cal fer-ho realitat. D'aquí en surt un estatut que no té pare ni mare, que s'ha anat fent amb una negociació a trossos i afegits. Va a Madrid, i n'acaba pactant la retallada el líder de l'oposició. Mentrestant, el president d'aquí, durant tot el període, mig absent. A conseqüència de tot aquest procés, un dels tres partits que el tenia com a element de cohesió del tripartit, hi vota contra; l'altre partit fot fora el president... És un espectacle, tot plegat.

S'hauria pogut fer una mica més des d'aquí. I aquí s'havia de saber que el PP seria un llast molt feixuc per a tot el procés. Perquè és que és un dels dos grans partits de l'estat, que representa pràcticament la meitat de l'electorat espanyol. I, al capdavant, tot aquest procés l'ha guanyat el PP. Des dels darrers anys d'Aznar, el PP afirmava que calia tancar l'estat autòmic. El PP es va negar en rodó a entrar en el joc de l'Estatut, i ara el TC li ha tancat l'estat autòmic, com volia. Això és així.

Enric Rimbau